

Dosarul nr. 3ra-16/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud: I. Secieru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: V. Clima, E. Palanciuc, A. Malfi)

D E C I Z I E

05 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Sveatoslav Moldovan
Maria Ghervas
Nina Vascan
Mariana Pitic

examinând recursul depus de către Olga Izuric și Natalia Ivanova, reprezentate de avocatul Vera Ursu,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de către Olga Izuric și Natalia Ivanova împotriva notarului Valentina Șumcova, intervenient accesoriu Ion Lungu și Vera Vîlcu, cu privire la anularea răspunsului și obligarea de a elibera certificatele de moștenitor legal,

împotriva deciziei din 12 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Olga Izuric și Natalia Ivanova, reprezentate de avocatul Vera Ursu împotriva hotărârii din 08 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La data de 19 septembrie 2018, Olga Izuric și Natalia Ivanova au depus cerere de chemare în judecată împotriva notarului Valentina Șumcova, intervenient accesoriu Ion Lungu și Vera Vîlcu, cu privire la anularea răspunsului și obligarea de a elibera certificatele de moștenitor legal.

În motivarea acțiunii, reclamantele au invocat că sunt fiicele lui Lungu Ion, din prima lui căsătorie, Lungu Ion este fiul, iar Vîlcu Vera este soția acestuia din ultima căsătorie.

La data de 10 iulie 2017 a decedat Lungu Ion, fapt ce se confirmă prin certificatul de deces nr. 16 din 11 iulie 2017, înregistrat de OSC mun. Chișinău. După decesul acestuia a rămas patrimoniul succesoral constituit din apartamentul XXXXX, situat în XXXXX. Defunctul Lungu Ion în timpul vieții nu a lăsat testament în privința masei successorale rămase după moartea sa, astfel încât moștenitori legali cu drept de cotă egală

sunt fiicele Olga Izuric și Natalia Ivanova din prima căsătorie, fiul Lungu Ion din altă căsătorie și soția Vîlcu Vera din ultima căsătorie.

Au indicat că la 20 septembrie 2017, de către notarul Șumcova Valentina a fost deschisă procedura succesorală după decesul lui Lungu Ion, decedat la 10 iulie 2017, cu ultimul domiciliu în XXXXX, în baza declarației privind acceptarea succesiunii și solicitarea eliberării certificatului de moștenitor la cota-parte din patrimoniul succesoral depuse de soția decedatului Vîlcu Vera. În acest context este de menționat că Vîlcu Vera a dus în eroare notarul și a declarat că alți moștenitori nu sunt.

Ulterior, la 07 decembrie 2017 și respectiv 20 decembrie 2017 la notarul Șumcova Valentina, în termenul legal de 6 luni, au fost depuse declarații privind acceptarea succesiunii și solicitarea eliberării certificatelor de moștenitor la cotele-părți din patrimoniul succesoral, de către fiul decedatului Lungu Ion și fiicele Izuric Olga și Ivanova Natalia.

Au menționat că după expirarea termenului de 6 luni după decesul lui Lungu Ion, Vîlcu Vera s-a adresat la notarul Șumcova Valentina cu o cerere prin care a solicitat eliberarea certificatului cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei-părți din proprietatea comună în devălmășie, asupra 1/2 cotă-parte din apartamentul XXXXX, situat în XXXXX, care a fost privatizat de soțul ei, precum că apartamentul ar constitui proprietate comună în devălmășie, iar acesteia i s-ar reveni 1/2 cotă-parte, în afară de cota-parte care i-ar reveni prin moștenire.

La data de 30 ianuarie 2018, reprezentantul reclamantelor de asemenea a depus la notarul Șumcova Valentina o cerere cu privire la eliberarea certificatelor de moștenitor legal, totodată expunându-și dezacordul cu cererea Verei Vîlcu. Din informația comunicată de către notar, cu cererea Verei Vîlcu nu a fost de acord nici Lungu Ion, fiul decedatului.

Reclamantele au afirmat că prin decizia de refuz a întocmirii actului notarial nr. 16 din 01 februarie 2018, notarul Șumcova Valentina a refuzat să elibereze certificatele de moștenitor legal, din motiv că între moștenitori există divergențe și nu pot fi stabilite cotele-părți din apartamentul XXXXX, situat în XXXXX.

La 07 august 2018, reprezentantul reclamantelor s-a adresat cu cerere prealabilă la notarul Șumcova Valentina, solicitând eliberarea certificatelor de moștenitor legal pe numele lui Izuric Olga și Ivanova Natalia asupra a câte 1/4 cotă-parte din apartamentul nominalizat.

Prin răspunsul nr. 83 din 03 septembrie 2018, notarul Șumcova Valentina a comunicat că tuturor moștenitorilor legali, pretendenți la averea succesorală constituită din apartamentul XXXXX, situat în XXXXX, rămasă după decesul lui Lungu Ion, le-au fost eliberate decizii de refuz a întocmirii actului notarial, deoarece între aceștia există divergențe. Din acest motiv, până când nu va exista o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă privind soluționarea litigiului creat între moștenitori, notarul nu va putea elibera certificatul de moștenitor legal pe numele niciunui moștenitor. Astfel, notarul a sugerat moștenitorilor să se adreseze în instanța de judecată pentru soluționarea litigiului sau soluționarea acestuia pe cale amiabilă, cu acordul tuturor moștenitorilor.

Olga Izuric și Natalia Ivanova consideră refuzul notarului drept neîntemeiat și

ilegal, iar alegațiile precum că apartamentul XXXXX, situat în XXXXX, constituie proprietate comună în devălmășie a soților Lungu Ion și Vîlcu Vera, nu au niciun suport legal, ultima urmând să moștenească la fel 1/4 cotă-parte de rând cu cei trei copii ai defunctului.

Au invocat că, drept dovadă a faptului că apartamentul constituie proprietate personală a defunctului servește extrasul din Registrul bunurilor imobile eliberat la 19 iulie 2018, prin care se confirmă că bunul imobil aparține cu cota parte 1.0 lui Lungu Ion, temeiul înscrierii constituind contractul de vânzare-cumpărare, transmitere-primire a locuinței în proprietate privată nr. 3577 din 18 august 2015, încheiat în baza Hotărârii Comisiei municipale de privatizare a fondului de locuințe nr. 535 din 18 martie 2004.

Au remarcat că, potrivit extrasului Hotărârii Comisiei municipale de privatizare a fondului de locuințe nr. 535 din 18 martie 2004, la privatizarea apartamentului a participat doar Lungu Ion, imobilul fiindu-i transmis cu titlu gratuit, fapt ce se confirmă și prin răspunsul din 11 iunie 2018, primit de la Direcția generală economie, reforme și relații patrimoniale a Consiliului municipal Chișinău.

În conformitate cu art. 23 din Codul familiei, bunurile ce aparțin fiecăruia dintre soți pot fi recunoscute de instanța judecătorească proprietate în devălmășie a acestora dacă se va stabili că în timpul căsătoriei, din contul mijloacelor comune ale soților sau al mijloacelor unuia dintre soți ori în urma muncii numai a unuia dintre soți, valoarea acestor bunuri a sporit simțitor (reparație capitală, reconstrucție, reutilare, reamenajare etc.).

Astfel, potrivit normei citate, numai de către instanța de judecată poate fi recunoscut un bun personal, ca proprietate comună în devălmășie, însă atât timp cât toate înscrisurile la dosarul succesoral atestă că apartamentul este proprietate personală a lui Lungu Ion și nu există o hotărâre a instanței de judecată cu privire la recunoașterea bunului imobil ca proprietate comună în devălmășie, notarul nu este în drept să refuze eliberarea certificatului de moștenitor legal. La fel, notarul nu poate să refuze eliberarea certificatului de moștenitor legal datorită faptului că unul din moștenitori nu este de acord cu cota-parte ce îi revine.

Au specificat că temeiul transmiterii în proprietate a locuinței a fost Hotărârea Comisiei municipale de privatizare a fondului de locuințe nr. 535 din 18 martie 2004, iar la momentul respectiv Vîlcu Vera nu a participat la privatizare și nu era în căsătorie cu Lungu Ion. De asemenea, faptul că Lungu Ion a achitat costul suprafeței surplus de 7,40 m.p. în mărime de 1790 lei, nu constituie temei de a declara bunul imobil proprietate comună în devălmășie, or, înscrisurile anexate atestă contrariul.

Au reiterat că după decesul lui Lungu Ion au rămas patru moștenitori legali de clasa I - fiicele Izuric Olga și Ivanova Natalia, fiul Lungu Ion și soția acestuia Vîlcu Vera.

Prin urmare, reieșind din circumstanțele de fapt și de drept relatate, consideră că asupra patrimoniului succesoral rămas, notarul este obligat să elibereze certificate de moștenitor pentru toți moștenitorii în cote-părți egale.

Reclamantele au susținut că prin refuzul notarului de a elibera certificate de moștenitor legal asupra a 1/4 cotă-parte din apartamentul XXXXX, situat în XXXXX, ce constituie averea succesorală rămasă după decesul tatălui Lungu Ion, se încalcă dreptul la proprietate, drept garantat de art. 1 al Primului Protocol adițional la Convenția

Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. Or, certificatul de moștenitor este unicul act care confirmă dobândirea dreptului de proprietate și care poate fi prezentat la organul cadastral pentru înregistrarea dreptului de proprietate.

Au solicitat anularea refuzului notarului Șumcova Valentina nr. 83 din 03 septembrie 2018 cu privire la eliberarea certificatelor de moștenitor legal pe numele lui Izuric Olga și Ivanova Natalia asupra a 1/4 cotă-parte din apartamentul XXXXX, situat în XXXXX, patrimoniul succesoral rămas după decesul lui Lungu Ion; obligarea notarului Șumcova Valentina să elibereze certificate de moștenitor legal pe numele lui Izuric Olga și Ivanova Natalia asupra a 1/4 cotă-parte din apartamentul XXXXX, situat în XXXXX și încasarea din contul pârâtului a tuturor cheltuielilor de judecată, inclusiv a cheltuielilor de asistență juridică.

Prin hotărârea din 08 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea depusă de către Olga Izuric și Natalia Ivanova a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 12 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Olga Izuric și Natalia Ivanova, reprezentate de avocatul Vera Ursu.

La data de 10 iulie 2019, prin intermediul oficiului poștal, Olga Izuric și Natalia Ivanova, reprezentate de avocatul Vera Ursu au depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei din 12 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 08 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului au invocat că masa succesorală este constituită din bunul imobil apartamentul XXXXX, situat în XXXXX, aflat în proprietatea personală a defunctului Lungu Ion, iar acest fapt urmează a fi constatat reieșind din conținutul extrasului din Hotărârea Comisiei municipale de privatizare a fondului de locuințe nr. 535 din 18 martie 2004, prin care se indică că Lungu Ion a participat la privatizare de unul singur, apartamentul fiindu-i transmis cu titlu gratuit.

Concomitent, contractul de vânzare-cumpărare, transmitere-primire a locuinței în proprietate privată nr. 3577 din 18 august 2015, îl are ca cumpărător doar pe defunctul Lungu Ion (cota parte 1.0), iar ceea ce el a achitat suplimentar (1790 de lei) a fost cu titlu de surplus al suprafeței de 7, 40 m².

Au menționat că hotărârea Comisiei municipale de privatizare a fondului de locuințe nr. 535, prin care lui Lungu Ion i-a fost transmis imobilul este din 18 martie 2004, iar căsătoria cu Vera Vîlcu a avut loc la data de 25 martie 2006.

Consideră că instanțele ierarhic inferioare eronat au ajuns la concluzia că regimul juridic al apartamentului este unul devălmaș, or, conform Hotărârii nr. 2 din 27 martie 2006 a Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la aplicarea unor dispoziții ale Codului civil și ale altor acte normative referitoare la dreptul de proprietate privată asupra imobilelor”, dacă dreptul de proprietate a fost dobândit prin privatizare, imobilul nu se va considera proprietate comună în devălmășie, dar proprietate comună pe cote-părți, astfel că se va împărți în natură tuturor participanților la privatizare, dar nu numai între soți, conform cotelor ideale aferente.

Astfel, este greșit a constata proprietatea comună în devălmășie în cazul dobândirii unui bun prin privatizare.

Recurentele au afirmat că instanțele de judecată au ignorat prevederile Legii privatizării fondului de locuințe în ceea ce ține de obligativitatea participării la privatizare a tuturor membrilor de familie și necesitatea acordului scris al acestora. În speță, soția defunctului Vîlcu Vera nu a fost membru al familiei acestuia în momentul transmiterii locuinței, nu a participat la privatizare și nu are nici un drept asupra imobilului dat. Este inadmisibil ca o persoană care nu participă la privatizare să aibă statut de coproprietar și să dețină 1/2 cotă parte din bunul imobil.

Au invocat că Vîlcu Vera nu a prezentat niciun înscris prin care să confirme despre participarea proprie la privatizarea bunului imobil sau alte acțiuni din care s-ar deduce că este coproprietară a bunului. Iar, faptul că bunul imobil a fost înregistrat în momentul căsătoriei și că, pentru surplusul de 7, 40 m² a fost achitată suma de 1 700 de lei, nu constituie temei pentru a considera că bunul a fost primit de către defunct cu titlu oneros, precum au concluzionat instanțele de judecată.

Or, temeiul apariției dreptului de proprietate asupra apartamentului a fost Hotărârea Comisiei municipale de privatizare a fondului de locuințe nr. 535 din 18 martie 2004, ceea ce denotă gratitudinea obținerii bunului imobil. Achitarea pentru surplusul de metraj de către defunct nu este în măsură să influențeze sau să schimbe caracterul gratuit al actului juridic civil translativ de proprietate, deoarece această achitare este nesemnificativă și pentru un spațiu foarte mic, comparativ cu întregul imobil.

La data de 29 iulie 2019, intimaților notarul Valentina Șumcova, Ion Lungu și Vera Vîlcu le-a fost notificat recursul depus de Olga Izuric și Natalia Ivanova, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 160), însă intimații nu și-au valorificat dreptul respectiv.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Prin urmare, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va aprecia condițiile de admisibilitate a recursului în conformitate cu prevederile art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, adică conform reglementărilor anterioare intrării în vigoare a Codului administrativ.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Studiind materialele dosarului, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a casa integral decizia instanței de apel și a restitui cauza instanței de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) lit. c), (4) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că, Lungu Ion a decedat la 10 iulie 2017 (f.d. 15), iar Izuric Olga, Ivanova Natalia și Lungu Ion Ion sunt copiii defunctului, fapt confirmat prin certificatele de naștere (f.d. 17, 19, 54).

La data de 20 septembrie 2017 a fost deschisă procedura succesorală după decesul lui Lungu Ion, decedat la 10 iulie 2017, cu ultimul domiciliul în XXXXX, în baza declarației privind acceptarea succesiunii conform art. 1500 și 1516 din Codul civil și solicitarea eliberării certificatului de moștenitor la cota-parte din patrimoniul succesoral depuse de către soția decedatului – Vîlcu Vera.

Ulterior, la 07 decembrie 2017 și respectiv 20 decembrie 2017 la notarul Șumcova Valentina au fost depuse declarațiile privind acceptarea succesiunii și solicitarea eliberării certificatelor de moștenitor la cotele-părți din patrimoniul succesoral, de către copiii decedatului: fiul Lungu Ion și fiicele Izuric Olga și Ivanova Natalia (f.d. 13-14).

După expirarea termenului de 6 luni după decesul lui Lungu Ion, prevăzut de art. 1517 din Codul civil, la data de 15 ianuarie 2018 soția decedatului Vîlcu Vera s-a adresat la notarul Șumcova Valentina cu o cerere privind eliberarea certificatului cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei-părți din proprietatea comună în devălmășie, pe numele ei, ca soție supraviețuitoare, la 1/2 cotă-parte din apartamentul XXXXX, situat în XXXXX. În cerere, Vîlcu Vera a indicat că apartamentul a fost privatizat de soțul ei Lungu Ion, însă în legătură cu faptul că ultimul a achitat diferența dintre prețul de vânzare al locuinței și echivalentul valoric al suprafeței locative transmise gratuit în sumă de 2202,20 de lei, mijloace bănești dobândite în perioada căsătoriei (înregistrată la data de 25 martie 2006), consideră că apartamentul le aparține cu titlu de proprietate comună în devălmășie și că are dreptul să pretindă la 1/2 cotă-parte din acesta, în afară de cota-parte ce i s-ar cuveni prin moștenire (f.d. 11).

La data de 30 ianuarie 2018, Izuric Olga și Ivanova Natalia, reprezentate de avocatul Sofroni Sergiu au depus la notarul Șumcova Valentina cerere privind eliberarea certificatelor de moștenitor legal asupra a câte ¼ cotă-parte din apartamentul XXXXX, situat în XXXXX, totodată expunându-și dezacordul cu cererea Verei Vilcu (f.d. 10).

Prin decizia de refuz a întocmirii actului notarial nr. 16 din 01 februarie 2018, notarul Șumcova Valentina a refuzat eliberarea certificatelor de moștenitor legal după decesul lui Lungu Ion, din motiv că între moștenitori există divergențe și nu pot fi stabilite cotele-părți din apartamentul XXXXX, situat în XXXXX (f.d. 9).

La 07 august 2018, Izuric Olga și Ivanova Natalia, reprezentate de avocatul Sofroni Sergiu au contestat cu cerere prealabilă decizia de refuz a întocmirii actului notarial nr. 16 din 01 februarie 2018, solicitând eliberarea certificatelor de moștenitor legal pe numele lui Izuric Olga și Ivanova Natalia asupra a câte 1/4 cotă-parte din apartamentul nominalizat (f.d. 26-27). Conform semnăturii din avizul de recepție, cererea prealabilă a fost recepționată de către notarul Șumcova Valentina la 09 august 2018 (f.d. 28).

Prin răspunsul nr. 83 din 03 septembrie 2018, notarul Șumcova Valentina a comunicat că tuturor moștenitorilor legali, pretendenți la averea succesorală constituită din apartamentul XXXXX, situat în XXXXX, rămasă după decesul lui Lungu Ion, le-au fost eliberate decizii de refuz a întocmirii actului notarial, deoarece între aceștia există divergențe. Din acest motiv, până când nu va exista o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă privind soluționarea litigiului creat între moștenitori, notarul nu va putea elibera certificatul de moștenitor legal pe numele niciunui moștenitor. Astfel, notarul a sugerat moștenitorilor să se adreseze în instanța de judecată pentru soluționarea litigiului sau soluționarea acestuia pe cale amiabilă, cu acordul tuturor moștenitorilor (f.d. 29).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată la data de 19 septembrie 2018, Izuric Olga și Ivanova Natalia au solicitat anularea refuzului notarului Șumcova Valentina nr. 83 din 03 septembrie 2018 cu privire la eliberarea certificatelor de moștenitor legal pe numele lui Izuric Olga și Ivanova Natalia asupra a 1/4 cotă-parte din apartamentul XXXXX, situat în XXXXX, patrimoniul succesoral rămas după decesul lui Lungu Ion; obligarea notarului Șumcova Valentina să elibereze certificate de moștenitor legal pe numele lui Izuric Olga și Ivanova Natalia asupra a 1/4 cotă-parte din apartamentul XXXXX, situat în XXXXX și încasarea din contul pârâtului a tuturor cheltuielilor de judecată, inclusiv a cheltuielilor de asistență juridică.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de Izuric Olga și Ivanova Natalia, a ajuns la concluzia netemeinicii acestuia.

Pentru a decide astfel, instanțele ierarhic inferioare au constatat că este legal și întemeiat refuzul notarului Șumcova Valentina de a elibera certificatele de moștenitor legal după decesul lui Lungu Ion.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul litigios, consideră că soluția dată de către instanța de apel este pripită.

În corespundere cu prevederile art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Totodată, în conformitate cu art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, limitele apelului și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei și care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet și au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei.

Respectiv, conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 19 decembrie 1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29 mai 1997 §43).

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în normele enunțate, instanța de recurs constată că, contrar acestor prevederi, instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului, în raport cu regulile și legislația în vigoare.

Potrivit art. 16 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, în vigoare până la 01 aprilie 2019, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Conform art. 63 alin. (2) din Legea cu privire la organizarea activității notarilor nr. 69 din 14 aprilie 2016, refuzul notarului de a îndeplini actul sau acțiunea notarială poate fi contestat în instanța de contencios administrativ.

Din materialele cauzei rezultă că prin cererea de chemare în judecată, Izuric Olga

și Ivanova Natalia au solicitat anularea refuzului notarului Șumcova Valentina nr. 83 din 03 septembrie 2018 cu privire la eliberarea certificatelor de moștenitor legal pe numele lui Izuric Olga și Ivanova Natalia asupra a 1/4 cotă-parte din apartamentul XXXXX, situat în XXXXX, patrimoniul succesoral rămas după decesul lui Lungu Ion; obligarea notarului Șumcova Valentina să elibereze certificate de moștenitor legal pe numele lui Izuric Olga și Ivanova Natalia asupra a 1/4 cotă-parte din apartamentul XXXXX, situat în XXXXX și încasarea din contul pârâtului a tuturor cheltuielilor de judecată, inclusiv a cheltuielilor de asistență juridică.

După cum a fost constatat supra, prin scrisoarea nr. 83 din 03 septembrie 2018, notarul Șumcova Valentina a comunicat, ca răspuns la cererea prealabilă depusă de avocatul Sergiu Sofroni în interesele Olgăi Izuric și Nataliei Ivanova, că cererea nu poate fi satisfăcută până când nu va exista o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă privind soluționarea litigiului creat între moștenitori (f.d. 29).

Prin urmare, după cum rezultă din solicitările din cererea de chemare în judecată, Olga Izuric și Natalia Ivanova au contestat în instanța de judecată răspunsul notarului Șumcova Valentina nr. 83 din 03 septembrie 2018, la cererea prealabilă de anulare a deciziei de refuz a întocmirii actului notarial nr. 16 din 01 februarie 2018.

Instanțele ierarhic inferioare, examinând prezenta cauză, au constatat legalitatea actului administrativ și anume, a refuzului notarului Șumcova Valentina de a elibera certificatele de moștenitor legal după decesul lui Lungu Ion din data de 01 februarie 2018.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanțele ierarhic inferioare, contrar art. 240 alin. (3) din Codul de procedură civilă care prevede că instanța de judecată adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant, au ajuns la concluzia legalității refuzului notarului de a elibera actul notarial din 01 februarie 2018, necătând la faptul că Olga Izuric și Natalia Ivanova nu au înaintat o asemenea pretenție, ci doar au solicitat anularea răspunsului, denumindu-l „refuz”, al notarului Șumcova Valentina nr. 83 din 03 septembrie 2018.

Astfel, instanțele ierarhic inferioare au examinat o altă cerință decât cea înaintată în cererea de chemare în judecată și anume, cerința privind anularea refuzului notarului nr. 16 din 01 februarie 2018 și nu cerința privind anularea răspunsului notarului nr. 83 din 03 septembrie 2018, precum au solicitat recurente.

În contextul dat, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, cele descrise cert indică la examinarea superficială a apelului, instanța de recurs fiind în imposibilitate să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul depus de către Olga Izuric și Natalia Ivanova, reprezentate de avocatul

Vera Ursu, a casa integral decizia instanței de apel și a restitui cauza instanței de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de către Olga Izuric și Natalia Ivanova, reprezentate de avocatul Vera Ursu.

Se casează integral decizia din 12 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de către Olga Izuric și Natalia Ivanova împotriva notarului Valentina Șumcova, intervenient accesoriu Ion Lungu și Vera Vîlcu, cu privire la anularea răspunsului și obligarea de a elibera certificatele de moștenitor legal și se restituie cauza Curții de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Maria Ghervas

Nina Vascan

Mariana Pitic